

Ivan T. Berend: *Europe Since 1980*, Cambridge: Cambridge University Press 2010. 346 s.

Cambridge University Press introducerede i 2006 publikationsserien *The World Since 1980*, hvis anliggende er de globale politiske, sociale og økonomiske forandringer siden 1980. Der er tale om en række oversigtsværker, der hver for sig behandler udviklingen i en række udvalgte stater – de allerede publicerede værker i serien bærer titler som *The United States Since 1980*, *Russia Since 1980* og *Brazil Since 1980*. Seneste skud på stammen er *South Korea Since 1980*. Til trods for, at perioden siden 1980 har stået i globaliseringens tegn, har forlaget altså valgt at fastholde et klassisk nationalstats-perspektiv på historien. Som følge heraf fokuserer værkerne på stormagter og mellemmagter, heriblandt ikke mindst potentielle stormagter. Også en række europæiske magter ville nok foretrække at blive klassificeret som mellemmagter, men må i Ivan T. Berends bidrag til serien *Europe Since 1980* tage til takke med at blive behandlet som del af regionen "Europa".

Med dette valg af struktur undgår forlag og forfatter for det første en vesteuropæisk domineret analyse af Europas historie, sådan som historievidenskaben ellers traditionelt har fokuseret på. Ivan T. Berend er professor på Center for European and Eurasian Studies ved University of California, og selv født og opvokset i Ungarn, og har dermed indblik i og forståelse for slavisk sprog og kultur. Valget af forfatter bidrager således uden tvivl til at tegne et fælleseuropæisk frem for et vesteuropæisk billede af Europas nyeste historie. Sydøsteuropas og Østeuropas historie i perioden belyses med samme intensitet og vægt som Vesteuropas historie. For det andet bliver Berends værk til en historie om Europa som region i en global kontekst, og støtter dermed forsøget på at omdanne de enkelte europæiske magter i Den Europæiske Union til én global aktør. I sin afsluttende perspektivering advarer Berend da også imod et Europa, der taber terræn på grund af manglende samarbejde udadtil.

Uafhængigt af, at bogens tidsramme – tiden efter 1980 – har været en bunden opgave, begrundes Berend den valgte kronologi med de gryende politiske forandringer i Sovjetunionen i 1980'erne. Årstallet 1980 skal derfor forstås symbolsk for denne udvikling. På bogens omslag ses et fotografi af Berlinmurens åbning i 1989, hvilket understreger, at forandringerne omkring 1989-1990 er de afgørende i perioden. Berend indskyder for læservenlighedens skyld et baggrundskapitel om perioden 1968-1980, hvorved forandringerne fremstår i en tidsmæssigt bredere kontekst. Værkets fire følgende kapitler gennemgår den politiske og økonomiske udvikling siden 1980 med fokus på globalisering, integration, demografi og velfærdsstat. Netop set i lyset af, at bogen er et ambitiøst oversigtsværk, der på godt 300 sider vil give et indblik i Europas historie siden 1980, savnes der en detaljeret indholdsfortegnelse med angivelse af de underoverskrifter, der faktisk optræder undervejs i kapitlerne. Dette ville have gjort det muligt for læseren at orientere sig i værket og dermed kunne drage større nytte af de mange detaljerede oplysninger undervejs i fremstillingen.

Indledningsvist fremhæver Berend tre årsager til forandringerne siden 1980: For det første Sovjetunionens sammenbrud, for det andet revolutionen inden for informationsteknologien og for det tredje globaliseringen. De tre faktorer muliggjorde ifølge Berend en ny europæisk integrationsproces, hvis mål var og er integration både i bredden og i dybden med henblik på at styrke europæisk indflydelse. Spørgsmålet om, hvorvidt Europas rolle er udspillet eller om Den Europæiske Union vil udvikle sig til en ny økonomisk supermagt, indrammer dermed Berends fremstilling. Selvom forfatteren afholder sig fra at spå om fremtiden og give et bud på Europas fremtid i den globale verdensorden, er læseren ikke i tvivl om konklusionen: Europas eneste chance er at overvinde nationalstatsperspektivet og tænke i fælleseuropæiske baner. – Mange af de økonomiske og velfærdsmæssige problemer, som Berend diskuterer i en europæisk kontekst, indgår ikke overraskende også i den aktuelle danske debat. Set i denne kontekst bidrager *Europe Since 1980* til at se den danske debat i et større europæisk perspektiv, og dermed også til i højere grad at diskutere transnationale løsningsmodeller.

Den kulturhistorisk eller sikkerhedspolitisk interesserede læser vil sandsynligvis savne en bredere funderet analyse af Europas historie efter 1980 end den, som Berend tilbyder. Til gengæld lægger *Europe Since 1980* ikke skjul på, at der er tale om økonomisk historieskrivning, og Berend fremlægger et omfattende talmateriale, der underbygger bogens konklusioner. I en kommende, redigeret udgave af værket kunne en del af talmaterialet af formidlingsmæssige hensyn med fordel præsenteres i tabeller og figurer, hvilket ville give læseren et mere systematisk overblik og dermed grundlag for, at sammenligne den økonomiske udvikling på tværs af europæiske stater. I mellemtiden kan *Europe Since 1980* med fordel bruges som indføring i en række af de problemstillinger, som Europa aktuelt må forholde sig til.

LONE JEPPESEN, PH.D.,
HERLUFSHOLM SKOLE, NÆSTVED